

Azərbaycanın sülh diplomatiyası və Zayed Mükafatı

Müasir dünya nizamında hərbi qələbəni dayanıqlı sülhə çevirmək hər bir liderin qarşısında duran çətin və ali missiyadır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) nüfuzlu Şeyx Zayed Fondu tərəfindən layiq görüldüyü "Zayed İnsan Qardaşlığı Mükafatı" məhz bu missiyanın global səviyyədə təqdir olunmasının bariz nümunəsidir. Bu mükafat sadəcə, diplomatik uğurun deyil, həm də Azərbaycanın sülh gündəliyinin dünya tərəfindən qəbul edilməsinin təsdiqidir.

AZƏRTAC mövzu ilə bağlı məqaləni təqdim edir.

Şeyx Zayed Fondu: Humanizm və global həmrəylik rəmzi

Şeyx Zayed Fondu BƏƏ-nin banisi Şeyx Zayed bin Sultan Əl Nəhyanın irsini yaşatmaq üçün təsis edilib. Fondun əsas missiyasının fəlsəfəsi dünyada humanizm, dözümlülük, ətraf mühitin qorunması və xalqlararası sülhün təşviqidir. "Zayed İnsan Qardaşlığı Mükafatı" dünyada sülh, həmrəylik və dinc yanaşı yaşama prinsiplərini təşviq edən şəxslərə və qurumlara verilən nüfuzlu beynəlxalq mükafatdır. İndiyədək bu mükafata layiq görülənlər arasında BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş, İordaniya Kralı II Abdullah və kraliçası Raniyə Əl Abdullah, mərhum Roma Papası Fransisk, Misirin Əl-Əzhəri Şərifinin şeyxi, böyük imam Əhməd Əl-Tayyib, IMAD Assosiasiyasının təsisçisi və ekstremizmə qarşı fəal, əslən Mərakeşdən olan xanım Lətifə İbn Ziyaten, keniyalı sülh və icma fəali xanım Şəmsa Əbubəkr Fadhil, Barbadosun Baş naziri xanım Mia Amor Mottley və digər şəxslər var.

Onu da qeyd edək ki, fond bir neçə sahə üzrə mükafatlar təqdim edir. Bu mükafatlar yalnız müstəsna xidmətləri olan şəxsiyyətlərə və qurumlara verilir. Prezident İlham Əliyevin "Zayed İnsan Qardaşlığı Mükafatı"na layiq görülməsi isə Azərbaycanın həm regional, həm də global miqyasda sülh quruculuğu prosesindəki aparıcı roluna beynəlxalq səviyyədə verilən yüksək qiymətdir.

Müharibədə Qalib Lider, sülhdə Qalib Dövlət

Tarix sübut edir ki, güclü sərkərdələr çoxdur, lakin onlardan yalnız bir neçəsi qazandığı hərbi zəfəri siyasi sülhə çevirməyi bacarıb. Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində və 2023-cü ilin antiterror tədbirlərində əldə etdiyi mütləq Qələbə beynəlxalq hüququn bərpası idi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən strategiya göstərdi ki, döyüş meydanın-

da qazanılan uğur, həm də uzaqgörən diplomatik manevrlərlə möhkəmləndirilməlidir. Azərbaycan sadəcə, torpaqlarını azad etmədi, həm də regionda yeni geosiyasi reallıq yaradaraq uzunmüddətli sülhün təməlini qoydu. Bu prosesdə hərbi gücün beynəlxalq hüquq prinsipləri ilə uzlaşdırılması ölkəmizin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa etməsinə şərait yaratdı.

Zəfərdən sonra həyata keçirilən genişmiqyaslı quruculuq işləri və "Böyük qayıdış" proqramı hərbi Qələbənin necə mülki tərəqqiyə çevrilməsinin ən bariz nümunəsidir. Beləliklə, Azərbaycan dövləti sübut etdi ki, əsl sərkərdəlik məharəti yalnız müharibədə qalib gəlmək deyil, həm də sülh yaratmaq və gələcək nəsillər üçün sabitlik təmin etməkdədir.

Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə münafişədən sonrakı dövrdə "məğlub tərəfi əzmək" deyil, "regionun inkişafı üçün sülh təklif etmək" yolunu seçdi. Bu, qalib tərəfin nümayiş etdirdiyi ən böyük siyasi iradə və humanizm nümunəsidir.

Bakının təklif etdiyi prinsiplər üzərində qurulan sülh gündəmi bölgədəki bütün xalqların rifahına xidmət edən yeni iqtisadi modelin əsasını qoyur. Dağıdıcı müharibə ritorikasını quruculuq və bərpa prosesi ilə əvəz edən Azərbaycan Cənubi Qafqazın nəqliyyat və logistika mərkəzinə çevrilməsi üçün real imkanlar yaradır. Bu yanaşma dövlətimizin yalnız hərbi qüdrətini deyil, həm də strateji baxışını və beynəlxalq təhlükəsizliyə sadiqliyini bütün dünyaya nümayiş etdirir. Beləliklə, sülhtəşəbbüsləri regionda nifrət səhifəsini bağlayaraq, qarşılıqlı hörmətə əsaslanan yeni dövrün qapılarını açır.

Revanşizmə qarşı qətiyyətli mövqe

Müstəqil siyasət yürüdən Azərbaycan bölgədə sabitliyin əsas təminatçısı kimi strateji hədəflərinə doğru inamla irəliləməkdə davam edir. Lakin Azərbaycanın sülh əlini uzatmasına baxmayaraq, regionda hələ də Ermənistanı revanşizmə sürükləmək istəyən qüvvələr mövcuddur. Xarici dairələrin Ermənistanı silahlandırmaq və regionu yeni qarşıdurmaya sövq etmək cəhdləri bölgədəki kövrək sülhü təhdid edir. Bu cür təzyiqlər və süni gərginlik yaratmaq cəhdləri Azərbaycanın sarsılmaz iradəsi və hərbi hazırlığı qarşısında hər zaman iflasa məhkumdur. Rəsmi Bakı dəfələrlə qeyd edib ki, Ermənistan öz gələcəyini xarici qüvvələrin maraqlarına qurban verməməlidir, sülh müqaviləsini imzalayaraq regional əməkdaşlığa qoşulmaq onun üçün yeganə çıxış yoludur.

Prezident İlham Əliyevin prinsipial və qətiyyətli siyasəti bu kimi cəhdlərin qarşısında keçilməz bir səddə çevrilib - Azərbaycan öz suverenliyini tam bərpa edərək diktdə edən tərəf statusunu qoruyub. Həmçinin regionda "boz zonalar"a və

separatizm qalıqlarına son qoyulub. Bütün təzyiqlərə baxmayaraq, milli maraqlar hər şeydən üstün tutulub.

Vaşinqton görüşü: illərin münaqişəsinə tarixi son

Sülh prosesinin ən mühüm mərhələlərindən biri kimi, 2025-ci ilin avqust ayında keçirilən Vaşinqton görüşünü qeyd etmək olar. Bu görüşdə məsələyə faktiki olaraq nöqtə qoyulması Azərbaycanın iradəsinin dünya gücləri tərəfindən qəbul edildiyini göstərdi. Bu sadəcə, bir sülh sazişinin paraflanması deyil, Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tam və şərtsiz tanıması, revanşist xüyalardan rəsmən imtina etməsi demək idi.

Bu diplomatik qələbə göstərdi ki, Azərbaycanın hərbi sahədəki qətiyyəti artıq beynəlxalq hüquqi sənədlərdə öz əksini tapan mütləq reallığa çevrilib. Vaşinqtonda əldə olunan razılaşma Cənubi Qafqazda kənar manipulyasiyaların qarşısını alaraq, birbaşa dialoqun və qarşılıqlı etimadın ən yüksək zirvəsi hesab olunur. Ermənistanın bu rəsmi öhdəliyi regionun iqtisadi dirçəlişi üçün illərdir gözlənilən maneələri aradan qaldırdı və genişmiqyaslı əməkdaşlıq üçün hüquqi zəmin yaratdı. Beləliklə, dünya birliyi Azərbaycanın haqlı mövqeyini və yeni regional düzənin qurucusu olduğunu bir daha təsdiqləmiş oldu.

Münaqişənin həllində Azərbaycan modeli

Azərbaycanın mütləq Qələbəsi və ondan sonrakı sülh quruculuğu prosesi dünya üçün nümunəvi təcrübədir. Beynəlxalq təşkilatların 30 il ərzində edə bilmədiyini Azərbaycan təbəşinə, həm döyüş meydanında, həm də diplomatik masada həll etdi.

- Hərbi güclə beynəlxalq hüququn uzlaşdırılması;
- İşğaldan azad edilmiş ərazilərin sürətli bərpası ("Böyük qayıdış");
- Qonşu dövlətlərlə balanslı və qarşılıqlı hörmətə əsaslanan əməkdaşlıq.

Azərbaycanın sadalanan bu istiqamətlərdə əldə etdiyi təcrübə göstərdi ki, beynəlxalq hüququn dondurulmuş münaqişələr qarşısındakı acizliyi yalnız milli iradə və güclü dövlət strategiyası ilə aradan qaldırıla bilər. Azərbaycanın tətbiq etdiyi model həm hərbi əməliyyatların dəqiqliyi, həm də mülki əhalinin təhlükəsizliyinin qorunması baxımından müasir hərbi tarixinə yeni standart gətirdi. Ölkəmiz sübut etdi ki, ədalətli sülhə gedən yol status-kvonu qəbul etməkdən deyil, işğala son qoyaraq əsl legitimliyi bərpa etməkdən keçir. Beləliklə, Bakının nümayiş etdirdiyi qətiyyət dünyada suverenlik və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə aparan digər dövlətlər üçün mənəvi və siyasi mayaka çevrildi.

Dövlətimizin başçısının layiq görüldüyü Şeyx Zayed Fondunun mükafatı bu böyük iradənin, ədalətli sülhün və Azərbaycanın seçdiyi əməkdaşlıq yolunun rəmzidir. Prezident İlham Əliyevin diplomatik məharəti sayəsində Cənubi Qafqaz artıq münaqişə zonası deyil, global sabitlik, logistika və enerji mərkəzinə çevrilməkdədir.

Eyni zamanda bu nüfuzlu mükafat Azərbaycanın humanist addımlarına və sülh quruculuğuna verilən yüksək qiymətin təzahürüdür. Ölkəmiz artıq yalnız enerji resursları ilə deyil, həm də regionda təhlükəsizliyin əsas dayacağı kimi global miqyasda nüfuz qazanıb. Zəngəzur dəhlizi kimi strateji layihələrin reallaşması ilə Azərbaycanın beynəlxalq tranzit xəritəsindəki yeri daha da möhkəmlənir və bu, bütün Avrasiya regionu üçün yeni inkişaf imkanları vəd edir. Beləliklə, qazanılan hər bir uğur Azərbaycanın suveren gücünün və sülhsevər siyasətinin sarsılmazlığını bir daha təsdiq edir.